

як хлопчиків так і дівчаток сільської місцевості був вищий за аналогічні показники хлопчиків і дівчаток міських поселень). За результатами дослідження загальний рівень малюкової смертності від хвороб органів дихання з урахуванням місця мешкання вищий у сільській місцевості ніж у міських поселеннях (на 47,4% у 2013 р., на 55% у 2014 р., на 18,5% у 2015 р., в 2,3 рази у 2016 р.) і має поступові тенденції до зростання (на 67,9% у 2016 р. відносно 2013 р.), в той час, коли смертність дітей у віці до 1-го року життя від хвороб органів дихання у міських поселеннях зросла відносно 2013 р. на 5,3%, рівень якої за роки вивчення мав хвилеподібний характер.

Висновки. Протягом останніх років смертність дітей у віці до 1-го року життя від хвороб органів дихання, як загальна, так і з урахуванням статі та місця мешкання, має поступові тенденції до зростання, що потребує досконалого вивчення детермінант формування вищезазначеного показника з наступним впровадженням дієвої системи профілактики та медичної допомоги з метою попередження малюкової смертності від хвороб органів дихання.

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ТРЕНДІВ

Сорока І.М., Грузєва Т.С., Зюков О.Л., Іншакова Г.В.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

*ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС,
м.Київ, Україна*

Старіння населення є однією з найбільших суспільних трансформацій у ХХІ столітті, яке обумовлено складним комплексом чинників. Демографічні процеси становлять об'єктивну основу визначення потреби в послугах охорони здоров'я, у т.ч. в медичному обслуговуванні, медико-соціальній допомозі тощо. Зважаючи на це, створення умов для здорового старіння є пріоритетною проблемою. Існує нагальна потреба у програмах і заходах, які сприятимуть

зміцненню здоров'я протягом всього життя для забезпечення здорового та активного старіння.

За даними ВООЗ, протягом 1980 р. – 2010 р. чисельність людей віком 60 років і старше подвоїлася, а у віці 80 років в період до 2050 р. – збільшиться майже в чотири рази. Згідно з прогнозами до 2050 р. чисельність людей старше 65 років перевищить чисельність усіх дітей до 14 років. До 2025 р. прогнозується збільшення вказаного про шарку до 9,7% населення планети. Прогнозні дані свідчать, що у період між 2000 р. і 2050 р. частка населення старше 60 років у світі подвоїться приблизно з 11% до 22%, що становитиме 2 млрд.

Аналіз демографічних показників свідчить про стійкі тенденції старіння населення Європи. В основі демографічних процесів постаріння, які відбуваються у багатьох країнах, лежить подовження середньої тривалості життя. Цей показник є одним з інтегральних і характеризує стан здоров'я населення, якість його життя, рівень медичного обслуговування.

Україна входить в групу країн, де середня очікувана тривалість життя становить 71 рік. За даними Держстату України цей показник з 2005 р. до 2016 р. має тенденцію до зростання з 68,0 до 71,7 років, у т.ч. у чоловіків з 62,2 до 66,7 років, у жінок – з 74,0 до 76,5 років. Зменшення народжуваності в країні з 12,8 на 1000 осіб у 1990 р. до 10,3 на 1000 у 2016 р. призвело до структурної деформації. Частка дитячого населення зменшилася за вказаний період з 21,5% до 15,2%, а питома вага населення старше 65 років зросла з 12,0% до 15,9%. Таким чином, частка осіб похилого віку в Україні більша, ніж дитячого населення. Вказані процеси потребують адекватного реагування з боку системи охорони здоров'я щодо задоволення зростаючих потреб, викликаючи необхідність реформування.

Демографічні зміни супроводжуються низкою проблем. Для літніх людей характерним є висока частота смертей від неінфекційних захворювань, таких як хвороби серця, рак і діабет, хвороби ока, психічні розлади. Чисельність людей з інвалідністю збільшується через старіння населення і більший ризик хронічних проблем здоров'я у цьому віці. Люди похилого віку часто піддаються ризику поганого поводження, що може призводити до серйозних фізичних травм і

довгострокових психологічних наслідків. Необхідність в довгостроковій допомозі в сучасних умовах є досить значною і буде збільшуватися в майбутньому.

За прогнозами до 2050 року в країнах, що розвиваються, число літніх людей, не здатних до самообслуговування, збільшиться в чотири рази. Старі люди втрачають здатність до самостійного життя через обмежену мобільність, слабкість або інші фізичні чи психічні проблеми здоров'я. Багатьом з них потрібна будь-яка форма довгострокової допомоги, включаючи сестринське обслуговування вдома, медичні послуги в місцевій громаді і допомогу в повсякденному житті, догляд у будинках престарілих та тривале перебування в лікарнях.

З огляду на вказане, серед низки пріоритетів, окреслених Європейською стратегією— Здоров'я 2020, важливе місце посідають питання охорони здоров'я населення старших вікових груп.

Нова європейська політика у сфері охорони здоров'я наголошує на важливості запровадження загальнодержавного підходу до управління в інтересах здоров'я, підвищення рівня соціальної справедливості у вирішенні питань охорони здоров'я, у т.ч. осіб похилого віку. Питання охорони здоров'я і благополуччя людей похилого віку повинні зайняти важливе місце в усіх програмах й ініціативах, що стосуються забезпечення активного, гідного і здорового старіння, скорочення несправедливості стосовно здоров'я, виходу на пенсію та захисту прав людей з обмеженими можливостями.

Успішна реалізація усіх прав і основних свобод людей похилого віку є необхідною передумовою для забезпечення здорового старіння, зміцнення здоров'я і благополуччя людей похилого віку. Це потребує створення для старших вікових груп населення безпечних умов життя, можливостей повноцінної участі в економічній, політичній і соціальній сферах, ліквідація вікової дискримінації, поліпшення доступу до медико-соціальних послуг належної якості забезпечення більш повної інтеграції між медико-санітарною допомогою та довгостроковим доглядом, надання адекватної медичної допомоги,

підтримки і соціального захисту, включаючи медичну профілактику і реабілітацію.

Отже, питання забезпечення здорового старіння потребує комплексного підходу до вирішення з системних позицій відповідно до стратегічних напрямів державної політики та з урахуванням рекомендацій ВООЗ, інших авторитетних міжнародних організацій.

Враховуючи значне постаріння населення України, наявні проблеми в забезпеченні здорового старіння, значні рівні захворюваності літніх людей, низький доступ до якісних медичних послуг, надзвичайно актуальною є проблема удосконалення медичного обслуговування населення старших вікових груп.